

Datum
2013-03-12Diarienummer
2013-1712-3Mottagare
Justitiedepartementet
103 33 Stockholm

En sammanhållen svensk polis - följdändringar i författningar (SOU 2012:78)

Inledande synpunkter

Säkerhetspolisen konstaterar att kommittén gjort ett gediget arbete med att anpassa lagstiftningen till den nya polisorganisationen och de nya organisatoriska begreppen. Säkerhetspolisen är positiv till förslaget till 7 § polislagen (1984:387) eftersom den säkerställer att Säkerhetspolisen inte faller utanför bestämmelser som tillämpas när Säkerhetspolisen leder polisverksamhet. Säkerhetspolisen anser dock, vilket anfördes i myndighetens remissvar avseende betänkandet En sammanhållen svensk polis (SOU 2012:13), att utgångspunkten bör vara att det i varje enskild föreskrift där hänvisning ska ske till Polismyndigheten görs klart om Säkerhetspolisen faller inom tillämpningsområdet. Detta gäller särskilt när Säkerhetspolisen synes omfattas av flera bestämmelser i en lag eller förordning men endast anges i vissa av dessa bestämmelser. 7 § polislagen borde således enligt Säkerhetspolisen endast behöva tillämpas i undantagsfall.

Säkerhetspolisen delar kommitténs uppfattning att det på sikt bör övervägas om bestämmelsen i 7 § polislagen generellt kan ersättas av uttryckliga regler i respektive författningsbestämmelse som anger i vilken omfattning bestämmelsen är tillämplig på Säkerhetspolisen (s. 63 i nu aktuellt betänkande).

Regler om offentlighet och sekretess (3)

De föreslagna författningsändringarna innebär att Säkerhetspolisen endast anges i vissa bestämmelser i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) trots att Säkerhetspolisen synes omfattas av fler bestämmelser. När Säkerhetspolisen inte anges torde 7 § polislagen aktualiseras. Det är dock enligt Säkerhetspolisens mening inte helt tydligt att så alltid är fallet när det gäller tillämpning av offentlighets- och sekretesslagen. Det är, enligt Säkerhetspolisens bedömning, svårt att i dagsläget överblicka om bestämmelsen kommer att vara tillämplig på samtliga bestämmelser i

Datum

2013-03-12

Diarienummer

2013-1712-3

offentlighets- och sekretesslagen där endast begreppet Polismyndigheten anges. Säkerhetspolisen anser därför, och av tydlighetsskäl, att myndigheten bör anges i samtliga bestämmelser den berörs av. Detta gäller särskilt eftersom även andra myndigheter kommer att ställas inför en bedömning av huruvida det som gäller för Polismyndigheten även gäller för Säkerhetspolisen.

Offentlighets- och sekretessförordningen (2009:641)

Säkerhetspolisen finns inte med bland de myndigheter som i något hänseende undantas enligt 2 § offentlighets- och sekretessförordningen. Även Säkerhetspolisen kan dock i betydande omfattning komma att hantera handlingar som utgör underlag för strukturerade uppgiftssamlingar angående brottslig verksamhet som förs med stöd av polisdatalagen (2010:361).

Ändrade organisatoriska begrepp (4)

Polismyndighetsbegreppets framtida tillämpning på Säkerhetspolisen (4.2.2)

Säkerhetspolisen är positiv till kommitténs ambition att begränsa behovet av att tillämpa 7 § polislagen. Säkerhetspolisen ser dock skäl att i större utsträckning än vad som har gjorts i betänkandet uttryckligen ange Säkerhetspolisen när myndigheten avses. Säkerhetspolisen har som polisiär myndighet befogenheter gentemot enskilda och det är angeläget att dessa befogenheter uttrycks tydligt. I vissa författningar förekommer Polismyndigheten i en bestämmelse som inkluderande Säkerhetspolisen, i andra avseenden exkluderande Säkerhetspolisen (se 9 respektive 28 §§ lagen [1998:150] om allmän kameraövervakning). I andra författningar anges Säkerhetspolisen uttryckligen i vissa bestämmelser medan myndigheten i andra bedöms ingå i Polismyndigheten (35 kap. 1 § 6 respektive 4 punkten offentlighets- och sekretesslagen). Detta skapar en otydlighet. Säkerhetspolisen inser att dessa förhållanden gäller redan idag men anser att man nu när ändringar görs i så stor utsträckning som är möjligt uttryckligen bör ange Säkerhetspolisen i de fall avsikten är att myndigheten ska omfattas.

Författningsbestämmelser med ett polismyndighetsbegrepp som inte är preciserat (4.2.4)

Säkerhetspolisen bör för tydlighets skull anges i 9 och 14 §§ lagen om allmän kameraövervakning.

Begrepp med anknytning till begreppet Rikspolisstyrelsen (4.3.4)

I betänkandet föreslås avseende 2 § förordningen (2008:1396) om förenklat uppgiftsutbyte mellan brottsbekämpande myndigheter i Europeiska unionen att "Rikspolisstyrelsen utom Säkerhetspolisen" byts ut mot "Polismyndigheten". Säkerhetspolisen anser dock att det inte är tillräckligt tydligt att det som gäller för Polismyndigheten här inte gäller för Säkerhetspolisen och föreslår därför att det uttryckligen anges att

Datum

2013-03-12

Diarienummer

2013-1712-3

Säkerhetspolisen inte är en svensk brottsbekämpande myndighet i förordningens mening.

Författningsbestämmelser där både begreppet Rikspolisstyrelsen och polismyndighetsbegreppet förekommer (4.3.5)

Säkerhetspolisen anser att Säkerhetspolisen uttryckligen bör anges i 3 § förordningen (1993:1745) om skydd för landskapsinformation.

Begreppet polisen (4.7.1)

Avseende 9 kap. 9 § utlänningslagen (2005:716) föreslås i betänkandet att polisen ändras till Polismyndigheten. Säkerhetspolisen tillämpar idag denna bestämmelse bland annat inom ramen för verksamhet som avser säkerhetsärenden enligt 1 kap. 7 § utlänningslagen. Säkerhetspolisen anser i och för sig att det som enligt 9 kap. 9 § gäller för Polismyndigheten även gäller för Säkerhetspolisen i dessa fall och ser inte ändringsförslaget som ett hinder för verksamheten. Kommittén uttrycker dock relativt klart att Polismyndigheten här inte inkluderar Säkerhetspolisen (s. 88). Säkerhetspolisen anser att detta behöver justeras i avsnittet så att det inte finns utrymme för tveksamhet om huruvida Säkerhetspolisen kan tillämpa 9 kap. 9 §.

Begreppet polis (4.7.3)

I författningsförslaget till 1 § lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare föreslås att begreppet polis ändras till polisen. I betänkandet (s. 91) anges dock att polis ska bytas mot Polismyndigheten. Författningsförslaget bör därmed justeras.

Begreppet Säkerhetspolisen (4.10)

I avsnittet anges att kommittén föreslår att Rikspolisstyrelsen ska ändras till Säkerhetspolisen i ett antal bestämmelser i säkerhetsskyddsförordningen (1996:633). I författningsförslaget har dock Rikspolisstyrelsen bytts ut mot Polismyndigheten på ett ställe i 29 § andra stycket förordningen. Säkerhetspolisen utgår från att det även här ska stå Säkerhetspolisen.

I avsnittet anges att vissa ändringar föreslås i statsflygsförordningen (1999:1354). Förordningen går dock inte att återfinna i del 2 av betänkandet.

En ny polisförordning (4.11.1)

Säkerhetspolisen är av uppfattningen att polisförordningen endast bör innehålla bestämmelser som kompletterar polislagen och som rör förhållandet mellan Polismyndigheten (inklusive Säkerhetspolisen) och allmänheten eller andra myndigheter. Bestämmelser som rör den interna ordningen eller förhållandet mellan arbetsgivare och anställda bör ingå i myndighetens instruktion eller arbetsordning. Det är vidare viktigt att säkerställa enhetlighet inom polisen avseende anställningar, tjänstebestämmelser och funktionstitlar.

Datum

2013-03-12

Diarienummer

2013-1712-3

Polisens interna verksamhet (4.11.2)

Även Säkerhetspolisen bör kunna fastställa formulär för tjänstekort enligt 13 § förordningen (1958:272) om tjänstekort. Säkerhetspolisen bör också kunna omhänderta ett tjänstekort enligt 10 §.

Polisens internationella verksamhet (4.11.3)

Lagen (2000:343) och förordningen (2010:705) om internationellt polisiärt samarbete

Eftersom Säkerhetspolisen är en myndighet som kan besluta om gränsöverskridande övervakning enligt 15 § bör Säkerhetspolisen läggas till i 11 § i lagen. Av samma skäl bör Säkerhetspolisen också anges i 2 kap. 1 § i förordningen.

I författningsförslaget avseende 3 kap. 1-3 §§ i förordningen har Säkerhetspolisen lagts till. I avsnitt 4.11.3 i betänkandet (s. 108) anges dock att Rikspolisstyrelsen och polismyndigheter byts ut mot Polismyndigheten. Säkerhetspolisen anser att det är positivt att Säkerhetspolisen anges uttryckligen.

Lagen (2003:1174) och förordningen (2003:1176) om vissa former av internationellt samarbete i brottsutredningar

I författningsförslaget anges Säkerhetspolisen i lagen men inte i förordningen. Säkerhetspolisen anser att det är mest konsekvent att myndighetens namn anges i båda författningarna.

Lagen (2008:99) om tillämpning av Europaparlamentets och rådets direktiv förordning (EG) nr 1781/2006 om information om betalaren som ska åtfölja överföringar av medel

I författningsförslaget avseende 3 § har Rikspolisstyrelsen bytts ut mot Polisstyrelsen, men det torde vara Polismyndigheten som avses.

Lagen (2009:62) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism

Säkerhetspolisen har inget att erinra mot förslaget att Polismyndigheten är finansunderrättelseenhet enligt 3 kap. 1 a §. Säkerhetspolisen vill dock erinra om att Säkerhetspolisens uppdrag när det gäller terrorismbekämpning innefattar även att bekämpa finansiering av terrorism i form av brott mot lagen (2002:444) om straff för finansiering av särskilt allvarlig brottslighet i vissa fall eller exempelvis förberedelse till terroristbrott enligt lagen (2003:148) om straff för terroristbrott. Det är därför viktigt att det säkerställs att Säkerhetspolisen får del av den information som myndigheten behöver för att kunna fullgöra sitt uppdrag. I fjärde stycket i 3 kap. 1 § penningtvättslagen föreslås att verksamhetsutövare m.fl. på begäran av Polismyndigheten ska lämna alla uppgifter som behövs för en utredning om penningtvätt eller finansiering av terrorism. När Säkerhetspolisen bedriver

Datum

2013-03-12

Diarienummer

2013-1712-3

polisverksamhet gällande finansiering av terrorism omfattas även Säkerhetspolisen av Polismyndigheten och uppgifter ska således även lämnas till Säkerhetspolisen. Eftersom det är andra än Säkerhetspolisen som ska tillämpa bestämmelsen är det dock av tydlighetsskäl viktigt att Säkerhetspolisen anges uttryckligen.

Registerförfattningar (4.11.4)

I betänkandet anförs (s. 116) att det får anses vara den myndighet som ska tillämpa en författningsbestämmelse som innehåller begreppet Polismyndigheten som ska avgöra om 7 § polislagen är tillämplig. Detta medför enligt kommittén att modellen att uttryckligen ange Säkerhetspolisen i den aktuella bestämmelsen är den mest rättssäkra lagstiftningstekniken när det gäller registerförfattningar. Säkerhetspolisen delar denna bedömning men vill tillägga att dessa skäl i hög grad äger giltighet även när det gäller offentlighets- och sekretesslagen.

Lagen (2000:344) och förordningen (2000:836) om Schengens informationssystem

Säkerhetspolisen nämns som myndighet som kan göra framställningar om dold övervakning (7 §). Däremot anges Säkerhetspolisen inte som en myndighet som kan göra framställningar om omhändertagande av efterlysta (2 §), begäran om uppgift om uppehållsort för försvunna (3 §) eller som ska inställa sig till förhandling/verkställa påföljd (6 §). Även i Säkerhetspolisens verksamhet kan behov uppstå av att göra sådana framställningar, varför Säkerhetspolisen uttryckligen bör anges i dessa bestämmelser.

Förordningen (2001:682) om behandling av personuppgifter inom Kriminalvården

Säkerhetspolisen bör av tydlighetsskäl anges även i 44 § första stycket andra meningen. Vidare kan Säkerhetspolisen ha behov av underrättelser enligt 46 § i samma utsträckning som Polismyndigheten i de ärenden som kan antas vara av betydelse för Säkerhetspolisens verksamhet.

Polisdatalagen och polisdataförordningen (2010:1155)

Avseende 6 § polisdataförordningen föreslås att Säkerhetspolisen anges särskilt. Eftersom Säkerhetspolisen inte tillämpar 3 kap. 6 § första stycket polisdatalagen torde dock endast vara Polismyndigheten som ska anges.

4.11.5 Övriga författningar

Lagen (2006:343) och förordningen (2006:344) om Försvarmaktens stöd till polisen vid terrorismbekämpning

Eftersom Säkerhetspolisen har ett uppdrag att leda och bedriva polisverksamhet när det gäller terrorismbekämpning anser myndigheten att det är av vikt att även Säkerhetspolisen kan begära stöd från Försvarmakten för att utföra detta uppdrag. I betänkandet anförs att det inte bör förekomma

Datum

2013-03-12

Diarienummer

2013-1712-3

två polisiära parallella beställare. Eventuella problem med ett sådant system bör dock enligt Säkerhetspolisens mening kunna lösas genom samverkan mellan myndigheterna.

När det gäller föreskriftsrätten enligt 6 § har Säkerhetspolisen inget att erinra mot förslaget att Polismyndigheten efter att ha hört Försvarmakten och Säkerhetspolisen får meddela föreskrifter. Det bör dock klargöras hur detta förhåller sig till den föreskriftsrätten för Säkerhetspolisen enligt 26 § i förslaget till instruktion för Säkerhetspolisen som lämnas i betänkandet En tydligare organisation för Säkerhetspolisen (SOU 2012:77).

Utlänningslagen och utlänningsförordningen (2006:97)

Eftersom Säkerhetspolisen kan vara verkställande myndighet enligt 12 kap. 14 § utlänningslagen bör Säkerhetspolisen också anges som handläggande myndighet i 10 kap. 13 § utlänningslagen. Säkerhetspolisen bör också ha samma möjlighet som Polismyndigheten att fatta beslut om förvar och uppsikt enligt 10 kap. 17 § utlänningslagen. Vidare bör underrättelseskyldigheten för Migrationsverket enligt 7 kap. 8 § utlänningsförordningen även gälla gentemot Säkerhetspolisen.

När det gäller övriga bestämmelser i utlänningslagen och utlänningsförordningen är det viktigt att Säkerhetspolisen från den 1 januari 2015 inte får mindre befogenheter att agera enligt lagstiftningen än vad myndigheten har idag samt att Säkerhetspolisen inte får del av underrättelser i mindre omfattning än idag.

Utöver ovanstående har Säkerhetspolisen identifierat ett antal författningar eller enskilda bestämmelser i författningar där Säkerhetspolisen inte delar kommitténs bedömning om huruvida Säkerhetspolisen bör skrivas ut eller inte.

Lagen (1974:1066) om förfarande med förverkad egendom och hittegods m.m.

Säkerhetspolisen bör anges så att det är tydligt att Säkerhetspolisen omfattas.

Polislagen

Eftersom 25 och 26 §§ är bestämmelser som ska tillämpas av aktörer utanför polisen bör Säkerhetspolisen av tydlighetsskäl anges i bestämmelsen.

Lagen (1991:483) om fingerade personuppgifter

Även Säkerhetspolisen bör anges i 5 §.

Patientsäkerhetslagen (2010:659)

Även Säkerhetspolisen bör anges i 6 kap. och 15 § 1 p.

Datum

2013-03-12

Diarienummer

2013-1712-3

Kungörelsen (1969:590) om ersättning vid förundersökning i brottmål
Det bör övervägas om Säkerhetspolisen av tydlighetskäl ska anges uttryckligen.

Förordningen (1979:291) om tolktaxa

Säkerhetspolisen bör av tydlighetskäl anges uttryckligen i första meningen i första stycket i förordningen.

Förordningen (1988:842) om ersättning och belöning åt den som hjälper polisen

Säkerhetspolisen bör anges i förordningen om avsikten är att myndigheten ska omfattas. Det förhållande som har lett till att förordningen ska tillämpas torde ha varit en situation där Säkerhetspolisen leder polisverksamhet, medan det är tveksamt om detta gäller vid handläggningen av ersättningsärendet.

Förordningen (1995:1301) om handläggning av skadeståndsanspråk mot staten

Säkerhetspolisen anser att det bör klargöras vad som avses med "den centrala förvaltningsmyndighet" enligt 5 § i förordningen. När det gäller förordningen om tjänstekort har i betänkandet anförts att Säkerhetspolisen är "central myndighet" i förordningens mening (s. 100). Det bör förtydligas om Säkerhetspolisen också kan anses vara central förvaltningsmyndighet i förordningen om handläggning av skadeståndsanspråk mot staten eller om ärenden inom Säkerhetspolisens verksamhetsområde enligt 5 § ska handläggas av Justitiekanslern.

Förordningen (2007:972) med instruktion för Ekobrottsmyndigheten

I 7 § i förslaget till ändring av förordningen anges att Polismyndigheten är skyldig att ställa polismän till förfogande för verksamhet som bedrivs vid Ekobrottsmyndigheten. Det bör förtydligas att Polismyndigheten här inte avser Säkerhetspolisen.

5 Övergångsbestämmelser

I förslaget till lag med anledning av ny myndighetsorganisation inom polisen hänvisas i 2 och 3 §§ till arbetsuppgifter som Säkerhetspolisen ska handlägga enligt Säkerhetspolisens instruktion eller någon annan bestämmelse. Såsom Säkerhetspolisens instruktion är författad idag och föreslås att se ut enligt författningsförslagen i SOU 2012:77 omfattar den inte samtliga av Säkerhetspolisens arbetsuppgifter. Exempelvis anges inte Säkerhetspolisens verksamhet för att förhindra spridning, anskaffning och produktion av massförstörelsevapen. Den arbetsuppgiften framgår istället av regeringsbeslut. Således torde 2 och 3 §§ för att vara heltäckande behöva hänvisa inte enbart till andra "bestämmelser" utan även till beslut eller dylikt. (Se dock Säkerhetspolisens remissvar avseende SOU 2012:77 i vilket

Datum

2013-03-12

Diarienummer

2013-1712-3

Säkerhetspolisen föreslår att myndighetens uppdrag ska tydliggöras i myndighetens instruktion.) I 4 § används samma konstruktion men här har lokutionen ”annan bestämmelse” utlämnats, vilket torde medföra ett än snävare tillämpningsområde.

Mot bakgrund av vad som anförs i författningskommentaren till 2 och 5 §§ uppfattar Säkerhetspolisen förslaget till 2 § som att det inte omfattar föreskrifter som har meddelats av Rikspolisstyrelsen. Om så är fallet har Säkerhetspolisen inte något att erinra mot bestämmelsen, men det bör övervägas om 2 § i så fall kan förtydligas.

Detta yttrande har beslutats av säkerhetspolischefen Anders Thornberg.